

INFORME FINAL DE CONSERVACIÓ RESTAURACIÓ

Ciutat

Retrat núm. H-10748

CRBMC 14.245

Pintura sobre tela

Direcció de la intervenció: Centre de Restauració de Béns Mobles (CRBMC)

Informe redactat per: Teresa Schreibweis Torrents, Conservadora-restauradora de pintura sobre tela

Data de l'informe: 30 de setembre de 2021

DADES DE LA INTERVENCIÓ

DIRECCIÓ DE LA RESTAURACIÓ CRBMC

COORDINACIÓ: Maite Toneu Puig

RESTAURACIÓ: Teresa Schreibweis Torrents

SERVEIS TECNICOCIENTÍFICS:

Fotografies: Ramon Maroto

Tècniques d'anàlisi: Ricardo Suárez

Anòxia: Pep Paret

ANY DE LA RESTAURACIÓ:

Inici setembre 2021

Final octubre 2021

LLOC: CRBMC

FITXA TÈCNICA: IDENTIFICACIÓ DEL BÉ

NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 14.245

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: pintura

MATERIAL / TÈCNICA: Tècnica amb pintura vinílica sobre tela

TÍTOL / TEMA: Ciutat

AUTOR: Lluís Mestre Castellví

DATA / ÈPOCA: segle XX

DIMENSIONS: 50,6 x 61,3 x 1,9 cm

PROCEDÈNCIA: Museu de l'Hospitalet, núm. registre: H-10748

LOCALITZACIÓ: CRBMC, taller 2

DADES TÈNIQUES

ESTAT DE CONSERVACIÓ: regular

EXÀMEN ORGANOLÈPTIC

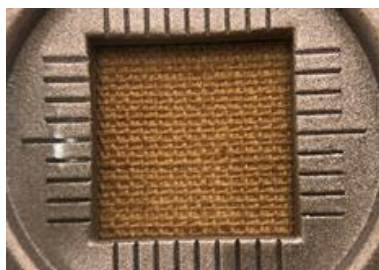
Suport

Tela

La tela té unes dimensions aproximades de 52,6 x 63,3 cm. El teixit de la tela està compost per un tafetà senzill (1:1) amb una trama de 15 (fils verticals) x 16 (fils horitzontals) fils/cm². Els fils presenten una torsió de S. Segurament es tracta de teles de fibres de cotó. La coloració de la tela és d'un beix groguenc. Probablement es tracta d'una tela comercial, comprada ja preparada amb una capa de preparació. El tramat es veu regular, puntualment es pot observar alguna irregularitat en els fils. Les vores estan retallades. A la zona superior, esquerra presenta un impremta de la marca comercial de la tela, és il·legible. A la mateixa zona, a sota, es veu una inscripció feta a mà que es podria llegir com a *Soler*. La tela està clavada amb gavarrots (diàmetre del cap: 5 mm) al seu bastidor: dalt – 11 gavarrots; baix – 10 gavarrots; esquerra – 9 gavarrots; dreta: 9 gavarrots. Es tracta del seu clavat original.

L'estat de conservació de la tela és regular. La tela està fràgil i molt trencadissa. La qualitat del teixit és baixa, la tela té tendència a crear deformacions greus perquè la capa pictòrica crea més tensió que la tela mateixa. Presenta diversos estrips petits a la zona superior, mig i a la zona dreta. Un 70% de la banda de l'esquerra està estripada a la zona del plec. Hi ha dues taques a la zona inferior, esquerra, i varius esquitxos a la zona de la dreta. Els gavarrots estan parcialment oxidats i en algun punt han provocat una oxidació de la mateixa tela. Les vores de la tela estan desfibrades. A les bandes es pot observar que hi ha algun punt de cola amb la qual la tela es va encolar en algun moment al bastidor, segon fet pel mateix artista. La tela presenta al damunt de la superfície i entre tela i bastidor una capa de pols i brutícia acumulada, causat per un mal emmagatzematge.

Detall microscopi de la tela de tafetà

Detall de la tela de tafetà

Impremta de la casa comercial de la tela, il·legible

Inscripció Soler

Nusos i imperfeccions de la tela

Estrip núm. 1

Estrip núm 2

Estrip núm. 3

Estrip núm 4

Tela enganxada amb cola al bastidor

Taques de brutícia

Esquitxos de brutícia

Banda esquerra un 70% estripada

Banda de esquerra un 70% estripada

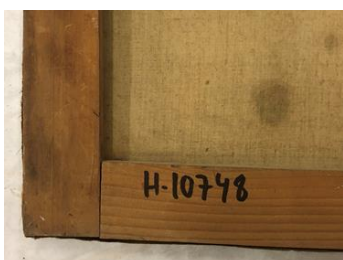
Banda de esquerra un 70% estripada

Bastidor

Pel que fa a la fusta del bastidor, es tracta segurament de fusta de pi enfosquida. Els dos llistons horitzontals fan 60,3 x 4,8 x 2,0 cm i els dos llistons verticals tenen unes mides de 50,6 x 4,8 x 2,0 cm. Es tracta de llistons de fusta, són bisellats (gruix del bastidor banda interna: 1,3 cm) i encaixats amb el

sistema d'encaix espanyol. Presenta 2 falques, un en els dos encaixos superiors. A l'encaix de la dreta, a baix, hi ha un trocet de fusta que no serveix com a falca. Es poden observar varis nusos: llistó superior: 1 amb petita fissura, llistó inferior: 1. El llistó de dalt, al mig, hi ha un forat, segurament causat per una antic sistema de subjecció. Al llistó inferior, a l'esquerra, es troba un número de registre escrit amb retolador: H-10748.

L'estat de conservació és bo. Presenta algunes rascades puntuals causades per cops i els claus del muntatge del marc van marcar la fusta. Hi ha un lleu atac biològic en forma de xilòfags i brutícia i pols acumulada.

Encaix esquerre, baix

Encaix dreta, baix

Encaix esquerre, dalt amb rascades i cops

Rascades, cops i forat de l'antic sistema de subjecció

Atac biològic en forma de xilòfags

Tros de fusta que no fa la funció correcte de falca

Encaix amb falca

Encaix sense falca

Pols i brutícia acumulada

Capa de preparació / capa pictòrica

Es tracta d'una capa fina de preparació de color blanc. Segurament es tracta d'una tela comercial que ja venia preparada, també els perímetres presenten preparació molt homogènia. L'adhesió de la capa de preparació a la tela és pitjor que l'adhesió de la capa pictòrica a la capa de preparació.

L'estat de conservació és regular. Hi ha pèrdua de la capa de preparació on hi ha pèrdua matèrica del suport, sobretot a les zones dels estrips i a la vora estripada. La capa de preparació dels perímetres té una coloració grisa degut a la pols i el pas del temps.

Segons l'anàlisi es tracta d'una pintura amb un aglutinant vinílic. L'artista segurament va utilitzar emulsions viníliques preparades. En la composició predominen els colors verd-blau-negre-vermell. La capa pictòrica presenta gruixos i deixa veure una pinzellada dinàmica.

L'estat de conservació és regular-dolenta. Hi ha aixecaments i pèrdua de la policromia a les zones dels estrips i a les bandes. Degut a les tensions del bastidor i degut a la mala qualitat de la tela hi ha deformacions de la tela, la superfície pictòrica pateix un lleu clivellat. A tota la superfície pictòrica hi ha pols i brutícia acumulada.

Detall de la capa pictòrica

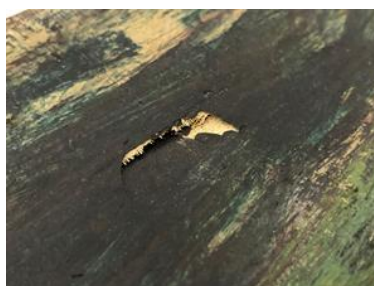
Detall de la capa pictòrica amb una petita pèrdua

Greus aixecaments i pèrdues a les vores

Aixecaments i pèrdua a la zona dels estrips

Aixecaments i pèrdua a la zona dels estrips

Aixecaments i pèrdua a la zona dels estrips

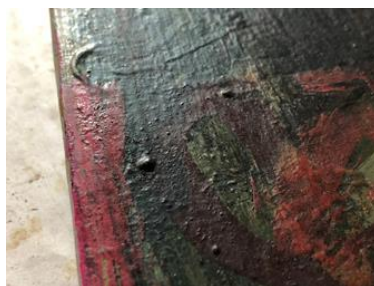
Capes superficials

La superfície presenta un vernís que, segurament, es va aplicar quan el quadre ja estava muntat al marc. Un cop tret el marc es veu la reserva on el marc tapava la capa pictòrica. Les anàlisis realitzades han donat que l'artista utilitzava dos tipus diferents de vernissos: un vernís nitrocel·lulòsic i un vernís cetònic.

L'estat de conservació és regular, el vernís s'ha engroguit. Hi ha acumulada una capa lleu de brutícia i pols.

Reserva a les vores on el marc tapava la pintura

Brillantor del vernís

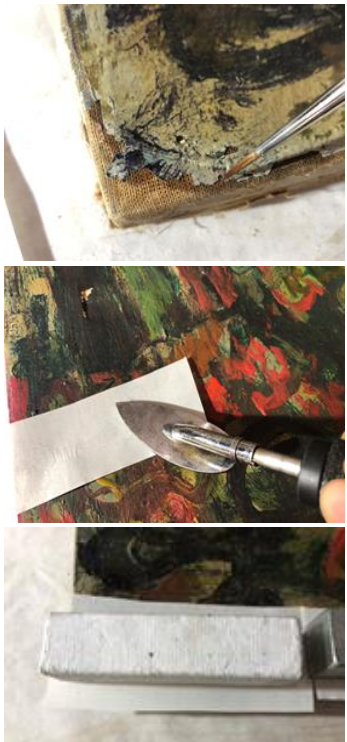
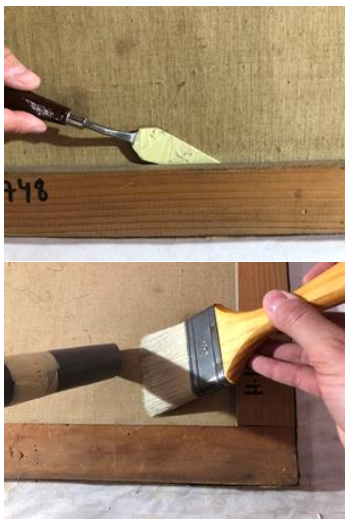

Brillantor del vernís

PROPOSTA INTERVENCIÓ

GENERAL	Tractament d'anòxia. Documentació fotogràfica. Anàlisi i diagnosi. Informe final de la intervenció.
BASTIDOR	Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor. Eliminació dels claus que clavaven el marc al bastidor i han quedat clavats al bastidor. Muntatge d'un sistema de fixació de les falques perquè no caiguin i danyin la tela.
TELA	Neteja mecànica del suport de tela. Aplanat de les vores de la tela arrugades amb calor i humidificació controlada. Minimització de les deformacions de la tela mitjançant aplanament i humidificació controlada de la tela. No es descarta desclavar puntualment la tela del bastidor per a poder tensar la tela on calgui. Consolidació de la tela: tractament de l'estrip seguint el criteri de la mínima intervenció amb el sistema de la microcirurgia tèxtil. Protecció de la tela a la zona de l'estrip a la vora. Presentació del revers: protecció dels revers mitjançant l'aplicació de tela sintètica de polietilè d'alta densitat o d'un altre sistema similar.
CAPA PREPARACIÓ CAPA PICTÒRICA	Fixació de la capa pictòrica i preparació a les zones de despreniment (micropèrdues a la zona del marc). No es descarta realitzar fixacions preventives. Neteja mecànica de la capa pictòrica. Neteja de la superfície de la policromia amb un sistema aquós, mitjançant el control del pH i la concentració iònica. Es minimitzarà la difusió i retenció de la humitat. Si es veu necessari anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Es controlarà la idoneïtat estructural de les mateixes respecte a la capa de preparació original. Sistema de presentació: Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i/o pigments al vernís.
MARC	Eliminació claus. Consolidació i fixació de les vores de despreniment. Neteja mecànica i química. Anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i miques. Col·locació i muntatge del quadre al marc amb platines.

PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL QUADRE

Fixació de de la capa pictòrica per evitar més pèrdua.		Cola de pells al 5% en H₂O dest.
Neteja mecànica del suport de tela eliminant la pols i la brutícia que hi ha a la superfície. S'ha netejat l'espai entre tela i bastidor, traient pols i brutícia que deformaven la tela.		Aspiradora amb filtre Hepa (Starmix Zyklon), espàtula, paletina
Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor per a eliminar pols i brutícia superficial amb paletina i després amb una solució aquosa i dissolvent.		paletina hisops H₂O dest. i alcohol (50:50)

Neteja mecànica de la capa pictòrica.

En aquest cas no s'ha pogut netejar la capa pictòrica amb un sistema aquós perquè té una capa superficial groguenca que és soluble a l'aigua.

paletina suau

Per poder consolidar la tela, s'ha hagut de desmuntar parcialment la tela a la zona de la banda estripada.

Consolidació de la tela: tractament de l'estrip seguint el criteri de la mínima intervenció amb el sistema de la microcirurgia tèxtil reteixint la tela amb fils de tela de lli i adherint-les amb una cola orgànica. Forats petits s'han omplert amb borrisol de tela de lli. Per a protegir la zona s'ha aplicat una tela sintètica amb un adhesiu sintètic.

S'ha vist que la tela està tan delicada que no aguanta el muntatge sense estripar-se més. Per això s'ha decidit protegir aquesta zona delicada amb unes bandes sintètiques de tensió i reforç. L'adhesiu sintètic s'ha polvoritzat amb una pistola de pressió a la tela de les bandes.

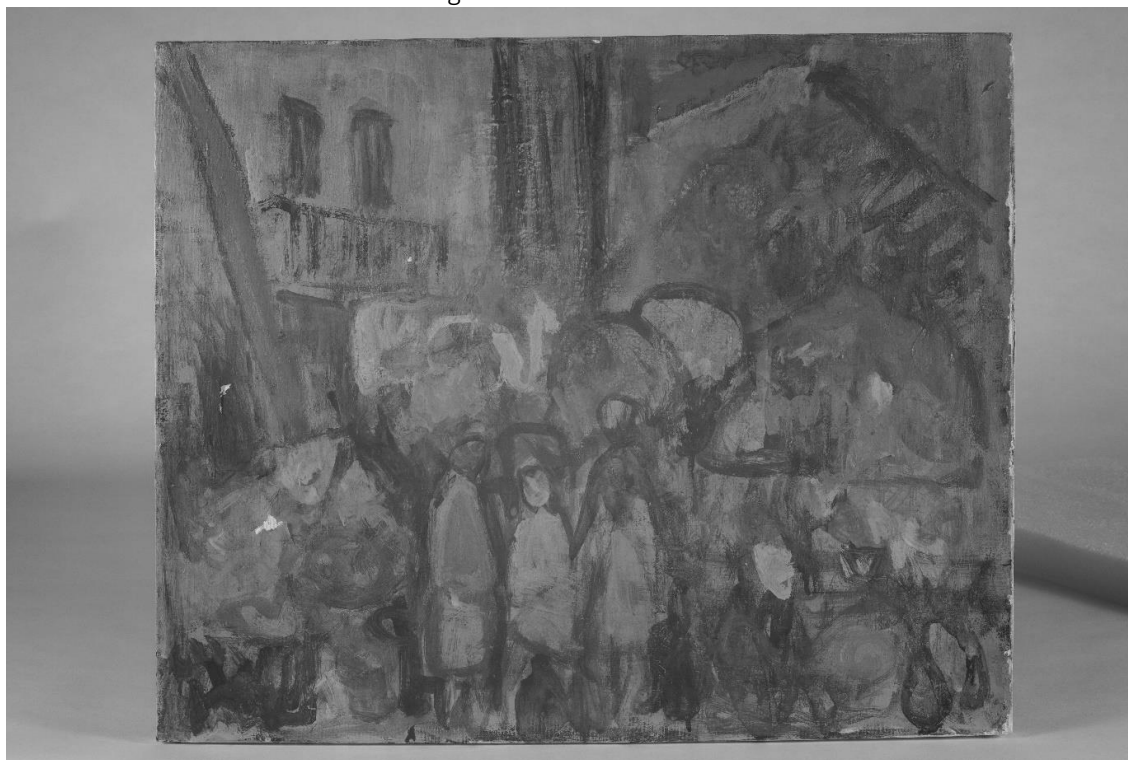
espàtula calenta
(STEM A-3210 EC),
microscopi, pinces
tissors, pinzell fi,
microsoldador,
adhesiu fórmula
Heiber (cola
d'esturió i midó de
blat 1:1), tela de
gasa de polièster,
Beva 371® i
Ciclohexà (1:2),
paper siliconat
fusta, pesos

Anivellament de les zones de pèrdua de la capa pictòrica i de preparació amb estuc tradicional. Les vores s'han desestucat amb el mateix buffer utilitzat per a la neteja.		Cola de conill Lefranc&Bourgeois®, H₂O cola: 1:9 cola en H₂O desionitzada Massilla: 50 g d'H₂O cola, 80 g de carbonat càlcic, espàtula de guixaire buffer pH 6.3
Sistema de presentació: Reintegració cromàtica de les pèrdues de la capa pictòrica de manera il·lusionista amb aquarel·les.		Aquarel·les Winsor&Newton® pinzell de retoc, H₂O dest.; pintura Gamblins®, 2- Propanol
Aplicació d'una protecció preventiva de les falques perquè no puguin caure en el futur i danyar la tela.		Dremel® Stylo Model 2050, broca 1mm, cargols, volanderes, fil de lli d'enquadernació
Protecció del revers amb Tyvek, col·locant velcro d'1 cm d'amplada a tot el perímetre del marc.		Tyvek® 1622E i Velcro®

FOTOGRAFIES UV, IR, LLUM RASANT

Fotografia amb llum ultraviolada

Fotografia amb llum infraroja

Fotografia amb llum rasant

FOTOGRAFIES ABANS - DESPRÉS

CONSELLS DE CONSERVACIÓ PREVENTIVA

HUMITAT RELATIVA: 40-55% (fluctuació màxima diària: 5%)

TEMPERATURA: 18-22°C (fluctuació màxima diària: 2°C)

IL·LUMINACIÓ: Màxim 200 lux, lliures de radiació infraroja i ultraviolada. En el cas que hi hagi presència de pigments laca orgànics sensibles a la llum, els nivells d'il·luminació haurien de reduir-se a 50 lux.

Com que l'efecte de la llum és acumulatiu i irreversible, és important disminuir els temps d'exposició tot el possible, així com els nivells d'il·luminància.

Barcelona, 03 de desembre de 2021

Teresa Schreibweis Torrents

Conservadora-restauradora de Béns Culturals